

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM The Capability Development Of Reading Comprehension For Mathayomsuksa 2 By BLM Reading Process

นฤมล ถวิลวงษ์ (Narumon Thawinwong) *

นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (Narumol Inprasitha, Ed.D) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีหนองกาวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จำนวน 18 คน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้น (pre - experimental Research) โดยศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One - shot Case study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอ่าน BLM จำนวน 9 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกระบวนการอ่าน BLM ได้คะแนนเฉลี่ยจากการประเมิน ผลงาน ร้อยละ 80.17 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ ร้อยละ 72.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การอ่านเพื่อความเข้าใจ กระบวนการอ่าน BLM

Keywords: Reading Comprehension, BLM Reading Process

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาเฉพาะการสอนภาษาไทย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The objective of this research was to develop Matayomsuksa 2 Students' reading comprehension through BLM reading process so that the students would have their average score passing criterion of 70%, and there were not less than 70% of students could pass the criterion. The target group included 18 Matayomsuksa 2 Students, Srinongkwaw-wittaya School, Nongsonghong District, Khon Kaen Province, under jurisdiction of the Office of Secondary Educational Service Area 25. The design of this study was pre-experimental research as one-shot case study. The instruments using in this study were: 1) 9 Learning Management Plans, and 2) Reading Comprehension Test as 4 alternatives, 40 items. Data were analyzed by using the Percentage, Mean, and Standard Deviation.

Matayomsuksa 2 Students taught by BLM reading process, obtained the average score from performance assessment 80.17%, and average score from reading comprehension test for 72.81% which was higher than the specified criterion.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารที่เจริญถึงขีดสูงสุดส่งผลให้ข้อมูลข่าวสาร กระจายเผยแพร่ไปทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็ว สังคมทุกส่วนของโลกจึงกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความรู้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ที่มีทักษะในการอ่านจึงสามารถเข้าถึงความรู้เหล่านี้ได้ง่าย ผู้ที่มีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนย่อมต้องอาศัยการอ่านซึ่งเป็นทักษะพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ความสามารถในการคิดของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับภาษา โดยเฉพาะการอ่านเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ และการอ่านเป็นทักษะที่เกิดขึ้นควบคู่กับการคิด ต่างกันเพียงการอ่านต้องมีสติพิมพ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยความสำคัญของการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จึงได้กำหนดให้ สารที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน และคาดหวังให้ผู้เรียน มีความรู้ ทักษะ วัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการ เนื่องจากสังคมปัจจุบัน

เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการบริโภคข้อมูลข่าวสารด้วยการอ่านอย่างเข้าใจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและจำเป็นต่อนักเรียน ซึ่งหากไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่านก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่น ๆ ที่ต้องใช้ทักษะการอ่านในการแสวงหาความรู้ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการในการพัฒนาขั้นตอนนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจแก่นักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการอ่านในระดับสูงต่อไป

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (LAS) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนศรีหนองกาวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่านักเรียนมีผลการประเมินด้านการอ่านมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 26.31 (กลุ่มงานวิชาการ โรงเรียนศรีหนองกาวิทยา, 2554) และจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนยังขาดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยประเมินจากการให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการอ่านซึ่งนักเรียนบางส่วนยังตอบคำถามไม่ถูก ทั้งนี้สาเหตุของปัญหานั้นอาจมาจากวิธีการสอนของครูที่ส่วนมากขาดการนำเอาเทคนิคการสอนมาใช้ และยังยึดกระบวนการสอนอ่านแบบเดิม คือให้ผู้เรียนอ่านในใจ

แล้วสรุปเอง ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่ได้ฝึกให้ผู้เรียนมีความชำนาญในด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจอย่างแท้จริง จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนากระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีประสบการณ์เดิม (Schema Theory) การใช้แผนผังความคิด (Mind Map) รูปแบบและวิธีการสอนเพื่อพัฒนาอ่านเพื่อความเข้าใจ จึงได้สร้างเป็นกระบวนการอ่าน BLM กระบวนการอ่าน BLM ประกอบด้วยขั้นตอนจำนวน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 B (Background of knowledge) ขั้นตรวจสอบประสบการณ์เดิม ขั้นที่ 2 L (Learned) ขั้นตอนที่ผู้เรียนสำรวจตัวเองว่า ได้เรียนรู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน และขั้นที่ 3 M (Mind map) ขั้นสร้างแผนผังความคิด

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM โดยศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจให้กับนักเรียน โดยคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการสอนอ่านวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนสูงขึ้น และสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (pre - experimental Research) โดยศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (one-shot case study)

กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีหนองขาววิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาค้นคว้าใช้เครื่องมือในการศึกษา 2 ชนิด ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอ่าน BLM จำนวน 9 แผน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.2 แบบประเมินผลงาน จากการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อวัดผลการอ่านเพื่อความเข้าใจ กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นแบบ Scoring Rubric

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนจากการประเมินผลงานและคะแนนจากการทดสอบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจมาหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM พบว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจซึ่งมีคะแนนจากการประเมินผลงาน เฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 70 และคะแนนจากการประเมินจากแบบทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 72.81

ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 70 โดยพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านระบุจุดมุ่งหมายคิดเป็นร้อยละ ด้านแนวคิดสำคัญคิดเป็นร้อยละ ด้านระบุใจความสำคัญคิดเป็นร้อยละ และด้านระบุประโยชน์คิดเป็นร้อยละ ตามลำดับ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 70

สรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอ่าน BLM สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอ่าน BLM ด้วยคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 72.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และคะแนนจากการประเมินผลงาน รวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องทฤษฎีประสบการณ์เดิม (Schema Theory) มาใช้เป็นทิศทางในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมีบทบาทสำคัญและมีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน กล่าวคือ ความรู้เดิมและประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่าผู้อ่านจะทราบความหมายได้มากน้อยเพียงใด ความหมายที่แฝงในเนื้อเรื่องที่อ่านจะมีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างความรู้เดิมแล้วจึงประมวลผลเป็นความหมายที่ผู้อ่านเข้าใจ การกระตุ้นความรู้เดิมจึงมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน ช่วยให้อ่านรู้ตัวควร

ให้ความสำคัญในตอนใดของเรื่อง ดังนั้น ผู้สอนจึงสามารถช่วยผู้เรียนนำความรู้เดิมไปใช้ประโยชน์ในการอ่าน โดยเลือกสรรบทอ่านที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน การแนะแนวทางในการเรียนรู้ การกระตุ้นความรู้เดิม รวมทั้งการตั้งคำถามเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา ซึ่งผู้สอนต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจบทอ่านง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังนำแนวคิดเรื่องการทำแผนภาพความคิดมาใช้เพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านให้สัมพันธ์กับโครงสร้างประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน และแสดงออกถึงความเข้าใจการใช้แผนผังความคิด ผู้สอนต้องให้ความละเอียดและเอาใจใส่ สำนวณ สังเกต กำกับดูแลผู้เรียนในการสร้างแผนภาพความคิด

2. การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการอภิปราย พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิด ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการอ่าน บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนี้จึงเป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดที่มีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ ตามแนวคิดของวิกตอร์สกี (Vygotsky) ซึ่งเชื่อว่าความรู้เกิดขึ้นได้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม และผู้เรียนได้ร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานกับเพื่อน ๆ

3. กระบวนการอ่าน BLM เป็นการฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ฝึกการอ่านควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนมีกรอบในการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตามอักษรย่อของกระบวนการ BLM ได้แก่

ขั้นที่ B (Background of knowledge) ขั้นตรวจสอบประสบการณ์เดิม เป็นขั้นตอนการเตรียมความรู้พื้นฐานก่อนอ่านนักเรียนต้องใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองเป็นพื้นฐานในการคาดเดาเนื้อเรื่องจากชื่อเรื่องเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องที่อ่านในขั้นต่อไป ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกียรติชัย ยานะรังสี (2540) ที่พบว่า นักเรียนจะต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อตีความทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ดังนั้น ประสบการณ์เดิมจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ขั้น L (Learned) ขั้นตอนที่ผู้เรียนสำรวจตัวเองว่าได้เรียนรู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน เป็นขั้นสอนที่ให้นักเรียนได้อ่านเนื้อเรื่องอย่างมีสมาธิ จากเรื่องที่ครูนำมาใช้เป็นสื่อในการอ่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ แจ่มจำรูญ (2547) ที่พบว่า ในขั้น L นักเรียนจะรู้สึกสนุกสนานกับการอ่านเนื้อเรื่องที่ครูนำมาใช้สอนอ่าน เพราะเนื้อเรื่องที่ครูนำมาให้อ่านนั้นมีความหลากหลายเหมาะสมกับวัย ไม่ซ้ำกับเรื่องเดิมที่เคยอ่านทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่านอย่างมีสมาธิตลอดจนจบเรื่อง

ขั้น M (Mind map) ขั้นสร้างแผนผังความคิดเป็นขั้นตอนการสรุปเนื้อหา เรื่องราว และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังพบว่าการสอนที่ทำให้นักเรียนทำแผนภาพความคิด เพื่อสรุปเรื่องที่อ่านจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านดีขึ้น เพราะสามารถทำให้มองเห็นใจความสำคัญรวมทั้งรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ตลอดจนช่วยให้นักเรียนแยกแยะใจความสำคัญในบทอ่านได้ง่ายและเป็นระบบ มองเห็นภาพความคิดรวบยอดและภาพรวมของบทอ่านได้เร็วชัดเจนสามารถเข้าใจบทอ่านได้ดี

จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการอ่าน BLM โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานและคะแนนแบบทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการอ่าน BLM มีค่าเฉลี่ยผลงานร้อยละ 80.17 และคะแนนแบบทดสอบร้อยละ 72.81 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยกระบวนการอ่าน BLM เป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนฝึกคิดอย่างเป็นระบบขั้นตอนและเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ เนื่องจากมีการรอบและแนวทางให้นักเรียนได้ฝึกโดยมีครูคอยดูแลการฝึกและคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้ระดมความรู้และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน และตั้งคำถามเพื่อแสวงหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน และนอกจากนี้

กระบวนการอ่าน BLM ยังเป็นการจัดกระบวนการอ่านที่ฝึกให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนเองกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ

การเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านให้สัมพันธ์กับโครงสร้างประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน สิ่งที่จะแสดงออกถึงความเข้าใจคือการใช้แผนผังความคิด เนื่องจากการใช้แผนผังความคิดเป็นการเรียนรู้แบบมีขั้นตอนกระบวนการที่เป็นระบบ โทนี บูซาน อธิบายในหนังสือ How to Mind Map ว่า Mind Map เป็นเครื่องมือในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและเรียบง่ายที่สุด เป็นการแสดงออกด้านความคิดรอบทิศทาง และเป็นการกระทำโดยธรรมชาติของปัญญามนุษย์ เป็นเทคนิคที่ทรงพลัง ซึ่งให้ความสำคัญที่เป็นสากลในการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของสมอง และเป็นวิธีที่สร้างสรรค์มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นความคิด ถ้ากระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจสามารถใช้แผนผังความคิด มาประกอบกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ จะเกิดผลดีต่อผู้เรียนที่จะได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบและนำไปสู่ทักษะการเขียนจากความเข้าใจของตนเอง เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ตัวเองจัดทำขึ้น (Bozan Tony, 1997)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Stauffer (1980, อ้างถึงใน ชลธิชา จันทรแก้ว, 2549) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การสอนโดยการทำแผนภาพความคิดเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลในการแยกแยะใจความสำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ ในบทอ่านมองเห็นความสัมพันธ์ของรายละเอียดในบทอ่านนั้นได้อย่างชัดเจน มีระบบเป็นลำดับขั้นตอน และยังช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์บทอ่านได้ง่ายและดีขึ้นหลังจากการทำแผนภาพความคิดแล้ว ยังให้นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อความเข้าใจจากเรื่องที่อ่านเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544) ได้กล่าวว่าด้านผู้เรียน สามารถนำแผนผังความคิดมาใช้กับความรู้เดิม การอภิปราย การสรุปความ จัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระบบ ตลอดจนทั้งวางแผนการทำงาน การเสนอผลงานและการเขียนรายงาน

สอดคล้องกับหลักการสอนของ ศิริมณฑา ขุนศิริ (2546) กล่าวถึง แผนผังความคิด เป็นการเขียนแผนผังเชื่อมโยง ระหว่างโน้ตหรืออย่างเป็นลำดับความรู้ความเข้าใจของแต่ละบุคคล และศิริรัตน์ นิละคุปต์ (2532) กล่าวว่า แผนผังความคิด คือ การจดบันทึกเนื้อความจากสิ่งที่อ่านมาเขียนเป็นแผนภูมิซึ่งต้องคิดวิเคราะห์ ประเมินข้อมูลที่จะเติม และให้เหตุผลเชิงวิพากษ์วิจารณ์ว่าจำแนกความคิดตามแบบการเขียนของผู้เขียน หรือการเติมข้อมูลในแผนภูมิเป็นแบบฝึกหัดความคิดที่นักเรียนต้องใช้สติปัญญา ถ้านักเรียนเขียนแผนภูมิได้แสดงว่าอ่านเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schmidt (อ้างถึงในวัฒนา วิชิตชาญ, 2546) ที่กล่าวว่า การสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดเป็นยุทธวิธีอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยให้ผู้อ่านทำ Mind Mapping เพื่อแสดงความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากการอ่าน ส่วนขั้นตอนหลังอ่านที่ให้นักเรียนสร้างแผนภาพความคิดด้วยตนเอง โดยครูแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการช่วยให้นักเรียนมองเห็นขอบเขตของเรื่องที่อ่าน ดังนั้นการสร้างแผนภาพความคิดจึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถเสริมความสามารถด้านการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ David and Mc Pherson (1998) ที่กล่าวถึงการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจที่สามารถใช้ได้ทั้งก่อนการอ่าน ระหว่างอ่านและหลังการอ่าน ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นขั้นตอนและลำดับความสัมพันธ์ของเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **สนุกกับนิสัยรักการอ่าน.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มงานวิชาการโรงเรียนศรีหนองกาววิทยา. (2554). **รายงานผลการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน.**

ขอนแก่น: โรงเรียนศรีหนองกาววิทยา.

เกียรติชัย ยานะรังสี. (2540). **ผลการสอนแบบ เค ดับบลิว แอล พลัส ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน**

และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

จากผลการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการอ่าน BLM ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังต่อไปนี้

1) กระบวนการอ่าน BLM ผู้สอนควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาที่นำมาเรียนและศักยภาพ ความสามารถของผู้เรียน

2) เนื้อหาบทอ่าน ควรให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัย และมีคุณค่าให้ข้อคิด เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่นักเรียน ตลอดจนส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

3) การพูดเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละชั้นการสอนมีความสำคัญมาก เพื่อให้นักเรียนสามารถนำประสบการณ์เดิมคิดเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ อาจเชื่อมโยงโดยการให้นักเรียนเป็นผู้สรุปความรู้ด้วยตนเองหรือครูพูดเชื่อมโยง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจด้วยกระบวนการอ่าน BLM ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สังคม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และในระดับชั้นอื่น ๆ

- ชลธิชา จันทรแก้ว. (2549). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรินทร์ แจ่มจำรูญ. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอยะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้รับการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธี KWL-Plus กับวิธีสอนอ่านแบบวิธีปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนา วิชิตชาญ. (2546). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ สินธุเวญช์. (2544). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Bozan Tony. (1997). The mind map book: Radibnt. London: BBC Book.
- David, Zephaniah T, and Michael D McPherson. (1998). Story Map Instruction: A Reading Map for Reading comprehension. The Reading Teacher, 43(3), 232-240.